

İstanbul, 22 Mayıs 2009

2009/788

GENEL MEKTUP
No: 600

**Konu: Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının
Önlenmesine Dair Mevzuata İlişkin MASAK açıklamaları hk.**

SAYIN ÜYEMİZ,

Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin mevzuatın uygulamasına yönelik olarak üyelerimizce bildirilen tereddütler hakkında Birliğimizce Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nın (MASAK) görüşlerine başvurulmuştur.

MASAK'ın bildirilen konulara ilişkin açıklamaları ekte bilgilerinize sunulmaktadır.

Saygılarımla,

İlkay ARIKAN
GENEL SEKRETER

Ek: MASAK'ın 29.04.2009 tarih ve B.07.0.MSK.0-10-010.03.02-5866 sayılı yazısı.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.07.0.MSK.0-10-010.03.02/5866
Konu : Mevzuat görüşü

29/04/2009

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİNE

İlgi: 10.02.2009 tarihli ve 2009/154 sayılı yazınız

İlgide kayıtlı yazınızda “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” ile “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülükler Uyum Programı Hakkında Yönetmelik” kapsamında tereddüt duyulan hususlar belirtilmiş ve bu hususlara ilişkin Başkanlığımız görüşleri talep edilmiştir.

Bu kapsamda hazırlanan Başkanlığımız görüşleri ilişikte gönderilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Adnan ERTÜRK
Bakan a.
Başkan

EKLER:

1- Belge(6 Sayfa)

**Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler
Hakkında Yönetmelik ile Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının
Önlenmesine İlişkin Yükümlülükler Uyum Programı Hakkında Yönetmelik
Kapsamında Tereddüt Duyulan Hususlara İlişkin Açıklamalar**

1- Yabancı uyruklu şahısların pasaportlarında “anne-baba adı” bilgisinin yer almaması durumunda teyit uygulaması

09/01/2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Tedbirler Yönetmeliği) 6 ncı maddesine göre gerçek kişilerin kimlik tespitinde “anne ve baba adı” bilgisi kimlik tespitinin asli unsurlarındandır.

Aynı madde uyarınca söz konusu kimlik bilgilerinin, Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir.

Yabancı uyruklu kişilerin pasaportlarında anne ve baba adı bilgilerinin yer almadığı durumlarda; bu bilgilerin teyidi amacıyla müşteriden, üzerinde anne ve baba adının yazılı olduğu, vatandaşı bulunduğu ülke tarafından verilmiş kimliği tevsik edici başka bir belge talep edilmelidir. Başkaca bir kimlik belgesi ibraz edilemediğinde veya pasaportta anne ve baba adının yer almamasının makul bir sebebe dayanmaması halinde, talep edilen işlemin gerçekleştirilmemesi gerekmektedir.

2- Hisselerinin tamamı ya da çoğunluğu bir kamu kurumuna ait olan bankalar tarafından verilen belgeler açısından adres teyit uygulaması

Tedbirler Yönetmeliği’nin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca “Sürekli iş ilişkisi tesisinde beyan edilen adresin doğruluğu; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya Başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edilir.”

Tedbirler Yönetmeliği’nin 4/1-a maddesinde bankalar yükümlü olarak sayıldığından ve bu kapsamda yukarıda belirtilen adres teyidi yükümlülüğünün de muhatabı bulunduklarından, hisselerinin tamamı ya da çoğunluğu bir kamu kurumuna ait bulunan bir banka tarafından adres teyidine yönelik olarak verilecek belgenin kabulü mümkün bulunmamaktadır.

3- Adres teyidinde gönderilerin bizzat müşteriye yapılamaması durumunda teyit uygulaması

5 ve 7 sıra numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği uyarınca, adres teyidinin alma haberli posta veya anlaşmalı dağıtım firmalarınca (kurye şirketlerince) teslim edilen gönderilerle gerçekleştirilmesi halinde teyide ilişkin belgeler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

• *Müşteri adresine alma haberli posta yoluyla tebligat yapılması durumunda, tebligatın müşteriye yapıldığına dair belge,*

• *Yükümlülerin müşterilerine yönelik yapmış oldukları gönderilerin beyan edilen adreste ve bizzat müşteri tarafından teslim alındığına ilişkin tutanak.*

Buna göre müşteriye yapılan tebligat ve teslimatlar adres teyidinde geçerli belge olarak kabul edilmekle birlikte; müşterinin yakını olduğunun kimlik bilgileri alınarak tespit edildiği durumlarda, müşterinin birlikte ikamet ettiği kişilere yapılan teslimatlar da adres teyidinde geçerli belge olarak kabul edilecektir.

4- Basitleştirilmiş tedbirler kapsamında tüzel kişilik temsilcileri için teyit uygulaması

Tedbirler Yönetmeliği uyarınca yükümlü sayılanlarca müşterinin tanınması ilkesi kapsamında uyulması gereken basitleştirilmiş tedbirlerin öngörüldüğü 5 sıra numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'nin;

“Finansal Kuruluşların Kendi Aralarında Gerçekleştirdikleri İşlemler” başlıklı 2.2.1 bölümünde yer alan,

“Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde tanımlanan finansal kuruluşların kendi aralarında gerçekleştirdikleri işlemlerde, müşteri konumunda olan finansal kuruluşa ilişkin olarak Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.”

şeklindeki düzenleme uyarınca, Tedbirler Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki bilgilerin alınması gerekmekte birlikte teyit zorunluluğu bulunmamaktadır. Söz konusu bilgiler arasında tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin kimlik bilgileri de bulunmaktadır.

“Müşterinin Kamu İdaresi veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu Olduğu İşlemler” başlıklı 2.2.2 bölümünde yer alan,

“5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa1 göre genel yönetim kapsamında olan kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olması durumunda yükümlüler; bu kurum ve kuruluşlar adına işlem yapan gerçek kişilerin kimlik bilgilerini alarak kaydeder ve yetki durumlarını da mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit ederler. Bu kişilerin adres ve diğer iletişim bilgilerinin Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.”

şeklindeki düzenleme uyarınca, söz konusu kurum ve kuruluşlar adına işlem yapan gerçek kişilerin kimlik bilgilerinin alınarak kaydedilmesi yeterli olup, adres ve diğer iletişim bilgileri gibi diğer kimlik bilgilerinin de teyidi zorunlu değildir.

“Müşterinin Hisseleri Borsaya Kote Edilmiş Şirket Olduğu İşlemler” başlıklı 2.2.5 bölümünde yer alan,

“Müşterinin, hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na kote edilmiş şirket olduğu işlemlerde, şirkete ilişkin olarak Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin, Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

...

Ancak tüzel kişiyi temsile yetkili kimselerin kimliği ve yetki durumu, Yönetmeliğin 7 nci ve 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak tespit edilir.”

şeklindeki düzenleme uyarınca, tüzel kişiliğe ilişkin bilgilerin alınması yeterli olmakla birlikte, tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin kimlik bilgileri ve yetki durumunun Tedbirler Yönetmeliğin 7 nci ve 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak tespit ve teyit edilmesi gerekmektedir.

5- Tüzel kişiliği temsile yetkili kişiler ile temsile yetkili olanlarca yetkilendirilen diğer kişiler

Tedbirler Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasında ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde gerek tüzel kişinin gerekse tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin kimliklerinin tespit edileceği öngörülmüş olup, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin temsil yetkilerinin tescile dair belgeler üzerinden teyit edileceği belirtilmiştir. Bu bakımdan maddede bahsi geçen “temsile yetkili kişi” ile kastedilen ticaret siciline tescile dair belgelerde temsile yetkili kılınan gerçek kişilerdir.

Diğer taraftan Tedbirler Yönetmeliğin “Başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti” başlıklı 14(1)c maddesi uyarınca, tüzel kişi adına işlem gerçekleştiren kişilerin tüzel kişiliği temsile yetkili olanlarca noter onaylı vekaletname veya yazılı talimat ile yetkilendirilmiş olması gerekmektedir.

6- Danışmanlık hizmetlerinde kimlik tespiti uygulaması

Kimlik tespiti gerektiren durumlar Tedbirler Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde sayılmıştır. Söz konusu maddenin birinci fıkrası uyarınca yükümlüler;

- a) Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- b) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL veya üzerinde olduğunda,
- c) Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin YTL veya üzerinde olduğunda,
- ç) Hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin işlemlerde bir yıl içinde ödenecek prim tutarı toplamı iki bin veya tek primli olup prim tutarı beşbin YTL veya üzerinde olduğunda,
- d) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
- e) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin, kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır.

Buna göre yükümlüler, Tedbirler Yönetmeliğinin 5 inci maddesi kapsamındaki işlemler için yine Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kimlik tespiti yapmak zorundadır.

Yükümlülerce müşterilerine verilen her türlü hizmet kimlik tespiti yükümlülüğü kapsamında olduğundan, yükümlü nezdinde kurumsal müşterilere verilen danışmanlık hizmetleri için de kimlik tespit yükümlülüğü bulunduğu tabiidir.

Buna göre, aracı kurumlar tarafından verilen yatırım danışmanlığı hizmetine münhasır olmak üzere; verilen danışmanlık hizmeti, devamlı bir danışmanlık şeklinde icra ediliyorsa sürekli iş ilişkisi kapsamında olacağından tutar gözetmeksizin, sürekli iş ilişkisi mahiyeti taşıyor ise bu defa tek bir müşteriye verilen hizmetin bedeli yirmibin YTL veya üzerinde olduğunda kimlik tespiti yapılması gerekmektedir.

7- Müşterilerin mali durumu ve amaçları hakkındaki bilgilerin elde edilmesine yönelik olarak ilgili mevzuatlarda bulunan farklı hükümlerin uygulanması

Sermaye piyasası aracı kurumlarının aklama suçu ve terörün finansmanı bakımından tabi oldukları yükümlülükleri uyarınca; gerek Tedbirler Yönetmeliğinin “Özel dikkat gerektiren işlemler” başlıklı 18 ve “Müşteri durumunun ve işlemlerin izlenmesi” başlıklı 19 uncu maddeleri kapsamındaki tedbirlere, gerekse Uyum Yönetmeliği’nin “Risk Yönetimi” ve “İzleme ve Kontrol” faaliyetleri kapsamındaki düzenlemelere uymaları zorunludur ve söz konusu hükümlerin gerçekleştirdikleri işlemler ve müşterileri bakımından aracı kurumlarca uygulanması gerektiği tabiidir.

8- Uyum Programı kapsamında gerçekleştirilecek eğitim faaliyetleri

Eğitimlerin intranet üzerinden yabancı dilde yapılması & Eğitim materyallerinin yazılı olarak dağıtılması

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmeliğin (Uyum Yönetmeliği) 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “*Kurum politika ve prosedürleri oluşturulurken, Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlere aykırı olmamak şartıyla diğer ulusal ve uluslararası kuruluşlarca getirilen tavsiye, ilke, standart ve rehberlerden de faydalanılabilir*” hükmü uyarınca, kurum politikasının bileşenlerinden biri olan eğitim politikaları oluşturulurken yerel mevzuatımıza aykırı olmamak şartı ile yabancı kaynaklardan yararlanılabilecektir.

Yine Uyum Yönetmeliğinin 22 nci maddesinin dördüncü fıkrasında “*Yükümlüler, eğitim faaliyetlerinin kurum geneline yayılmasını temin edecek şekilde; seminer ve paneller düzenlenmesi, çalışma grupları oluşturulması, eğitim faaliyetlerinde görsel ve işitsel materyallerin kullanılması, internet, intranet veya extranet vb. üzerinden çalışan bilgisayar destekli eğitim programları gibi eğitim yöntemlerinden yararlanırlar.*” denilmektedir.

Ayrıca Uyum Yönetmeliğinin “Eğitim konuları” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“(1) *Yükümlüler tarafından personele verilecek eğitimler asgari düzeyde;*

- a) *Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı kavramları,*
- b) *Suç gelirlerinin aklanmasının aşamaları, yöntemleri ve bu konuda örnek olay çalışmaları,*
- c) *Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi ile ilgili mevzuat,*
- ç) *Risk alanları,*
- d) *Kurum politikası ve prosedürleri,*
- e) *Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde;*
 - 1) *Müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar,*
 - 2) *Şüpheli işlem bildirimine ilişkin esaslar,*
 - 3) *Muhafaza ve ibraz yükümlülüğü,*
 - 4) *Bilgi ve belge verme yükümlülüğü,*
 - 5) *Yükümlülüklerle uyulmaması halinde uygulanacak müeyyideler,*
- f) *Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele alanında uluslararası düzenlemeler, konularını içerir.*” denilmektedir.

Buna göre, aracı kurumlar tarafından Yönetmeliğin 22 nci maddesinin dördüncü maddesinde belirtilen yöntemler çerçevesinde ve asıl olarak 5549 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatını

kapsayan eğitim faaliyetlerinin verilmesi zorunlu olup, hakim ortak tarafından intranete konulacak eğitim belgelerinden de yararlanılması yükümlünün tasarrufunda bulunmaktadır.

Eğitim dönemleri

Uyum Yönetmeliğinin 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında "...Yükümlüler eğitim faaliyetlerini, 23 üncü maddede belirtilen konuları içerecek şekilde ve belirli bir eğitim programı dahilinde yürütürler...", üçüncü fıkrasında "Eğitim faaliyetleri, ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre ilgili birimlerin de katılımıyla gözden geçirilir ve ihtiyaca göre düzenli aralıklarla tekrarlanır." denilmektedir.

Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde ise yükümlülerin her yılın Mart ayı sonunda eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri Başkanlığımıza göndermeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca Yönetmeliğin 27 inci maddesinin ikinci fıkrasında eğitim faaliyetlerin incelenmesi ve denetlenmesini de kapsayan iç denetimlerin yıllık olarak yapılması öngörülmüştür.

İlgili madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, eğitimlerle ilgili asgari dönemin bir takvim yılı olarak planlanması gerektiği tabiidir.

Ayrıca Yönetmeliğin 22 nci maddesinin ilk fıkrasında da "Yükümlüler, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla işletme büyüklüklerine, iş hacimlerine ve değişen koşullara uyumlu olacak şekilde eğitim faaliyetleri yürütmek zorundadır." denilmektedir.

Buna göre her yıl başında o yıl yapılacak eğitim faaliyetlerinin yükümlüler tarafından bir program dahilinde belirlenmesi, eğitim periyodu belirlenirken işletme büyüklükleri ve iş hacimlerinin yanı sıra toplam personel, şube, acente ve benzeri bağlı birimlerinin sayısı gibi hususların göz önünde bulundurulması ve takip eden yılın Mart ayı sonunda bir önceki yıl eğitim sonuçlarının Başkanlığa gönderilmesi gerekmektedir.

9- Risk izleme ve değerlendirme sonuçlarının yönetim kuruluna raporlanmasında süre

Uyum Yönetmeliğinin 12 inci maddesinin 1/a ila d bentlerinde risk yönetimine ilişkin faaliyetler sayılmış, 1/e bendinde risk izleme ve değerlendirme sonuçlarının düzenli aralıklarla yönetim kuruluna raporlanması öngörülmüştür.

Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasında ise, risk yönetimi faaliyetlerin incelenmesi ve denetlenmesini de kapsayan iç denetimlerin yıllık olarak yapılması öngörülmüştür. Ayrıca 27 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca, iç denetim neticesinde ortaya çıkarılan eksiklik, hata ve suistimaller ile bunların yeniden ortaya çıkmasının önlenmesine yönelik görüş ve öneriler de yönetim kuruluna raporlanmaktadır. Buna göre risk yönetimi faaliyetlerin incelenmesi ve denetlenmesini de kapsayan iç denetim faaliyetleri yıllık olarak yürütülecek, bunların sonuçlarının yönetim kuruluna raporlanması da yıllık bazda olacaktır.

Bu kapsamda risk yönetimi faaliyetleri arasında sayılan risk izleme ve değerlendirme sonuçlarının yönetim kuruluna raporlanmasına ilişkin periyotların da, asgari bir yıl olmak kaydıyla, işlem hacimleri ve işlemlerinin niteliği göz önünde bulundurularak yükümlülerce belirlenmesi gerekmektedir.

10- Kurum politikalarının çalışanlara bildirimi

Uyum Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında *"Yükümlülerin kurum politikalarını, ilgili personele, imzalarını alarak tebliğ etmeleri zorunludur."* hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda kurum politikalarının çalışanlara elektronik ortamdan ulaştırılması uygun görölmekle birlikte; söz konusu yöntem kullanıldığı durumda belgenin elektronik ortamda tebliğ alındığına yönelik olarak çalışanların elektronik imzalarının alınması gerektiğı değerlendirilmektedir. Elektronik imza uygulaması bulunmuyor ise kurum politikalarının elektronik ortamda tebliğ alındığına yönelik olarak çalışanların ıslak imzalarının alınması gerekecektir.

